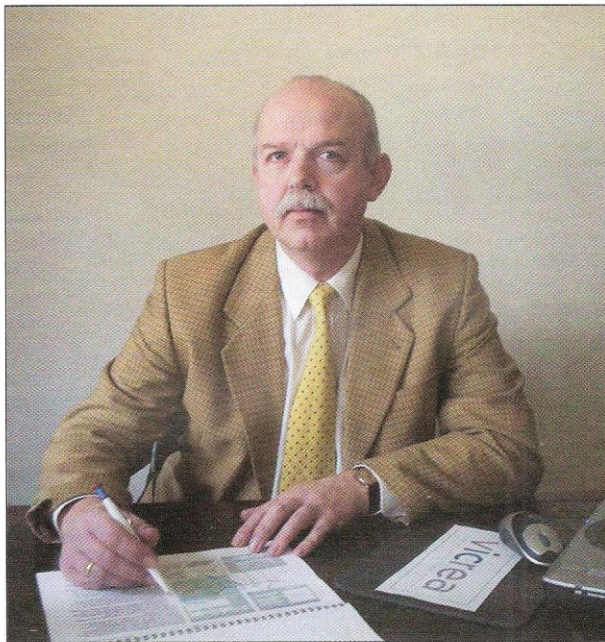

Ontwikkeling gemeenten afhankelijk van uiteenlopende factoren

Welke pionier slaat de brug tus

Door: Lambert-Jan Koops

Jan Roodzand is directeur van Vicrea en dient zich in die hoedanigheid regelmatig af te vragen in welke richting de GIS-markt zich zal ontwikkelen. In dit artikel vertelt hij welke kant het volgens hem op gaat en waarom. Over visionairs, wetgeving en standaarden.

Jan Roodzand:
"Het draait steeds meer om Spatial-it, software met een ruimtelijke component waarmee gegevensverzamelingen worden samengebracht en gepresenteerd."

In 1999 vroeg Jan Roodzand zich regelmatig af wat er precies gebeurde op GIS-gebied. Als medeoprichter van Vicrea moest dat ook wel... Aan de start lag een businessplan met een visie voor de komende vier jaar ten grondslag. Die vier jaar zijn nu verstreken: een goed moment om eens terug te kijken op de achterliggende tijd en vooruit te kijken naar de volgende tijdvak.

"Vroeger zagen we dat veel ideeën wel bedacht konden worden maar nog niet uitvoerbaar waren in verband met technische beperkingen. Dat is tegenwoordig steeds minder een onderwerp van zorg omdat computers en programmatuur steeds sneller en beter worden. Ik zie in de markt dan ook een verschuiving: er wordt niet meer nagedacht over hoe een idee moet worden uitgevoerd. Het gaat nu meer over het idee zelf. Nu is dan ook het moment aangebroken om de in de jaren tachtig en negentig verzamelde informatie te gebruiken voor praktische toepassingen. De bestands groot-

te van bijvoorbeeld de GBKN of luchtfoto's is geen probleem meer, zodat alles in het teken kan staan van het ontwikkelen van zinvolle toepassingen."

Spatial IT

Traditioneel GIS zal volgens Roodzand voor de specialisten blijven bestaan, maar zal al langer hoe minder op de kaart zijn gericht en steeds meer op de analyse. Daarnaast is een veel grotere nieuwe groep gebruikers van ruimtelijke informatie ontstaan. "Het draait steeds meer om wat wij Spatial-it noemen, software met een ruimtelijke component. Daarmee worden de binnen organisaties opgebouwde gegevensverzamelingen samengebracht en inzichtelijk gepresenteerd. Hierdoor gaan de investeringen in het opbouwen van deze gegevens beter renderen. Spatial-it lijkt in eerste instantie een niche, maar de mogelijkheden zijn legio. Voor bijna elke organisatie is het van belang dat grote hoeveelheden data worden omgezet

in waardevolle informatie voor medewerkers, klanten of bezoekers. Juist in dit kader heeft het goed presenteren van informatie een belangrijke meerwaarde. Gebruik van ruimtelijke informatie, Internettechnologie en datawarehouse-technologie zijn daarbij onontbeerlijk.

Het is dus de brug tussen back- en frontoffice waar veel werk is te doen. Dat is makkelijker te constateren dan uit te voeren. Kijken we bijvoorbeeld naar gemeenten dan blijkt de weg van oriënteren op de mogelijkheden naar concrete plannen en daadwerkelijke implementatie behoorlijk wat voeten in de aarde te hebben."

Wetgeving

Er zijn volgens Roodzand twee zaken die binnen gemeenten de overgang van oriëntatie naar concrete plannen kunnen versnellen. De belangrijkste is de wetgeving die gemeentes simpelweg kan verplichten om automatiseringsslagen door te voeren en gegevens beschikbaar te stellen voor de burgers. "Als er eenmaal een wet is doorgevoerd dan moet er iets gebeuren. Maar ook dan zie ik nog dat de besluitvorming nog niet meevalt. Voorlop lopen brengt risico's met zich mee dus zie je vaak een afwachtende houding. Men wacht liever tot een bepaalde oplossing of techniek zich in de praktijk bewezen heeft."

"Daar komt dan ook de tweede factor bij kijken die de invoer van een nieuw systeem kan stimuleren. Er zijn namelijk mensen nodig die het nut inzien van een dergelijke automatiseringsslag. Zonder deze visionairs binnen een gemeente kom je nergens. Er moet immers iemand bereid zijn om zijn nek uit te steken en de verantwoordelijkheid te nemen voor het budget en de manuren die er voor worden vrijgemaakt."

"Het is overigens niet zo dat slechts één persoon de kar kan trekken. Als het management van een organisatie er het nut niet van inzielt, dan houdt het natuurlijk op. Ik heb wel eens voor een gemeente uitgerekend dat ze

sen back- en frontoffice?

een aanmerkelijk aantal manuren kon besparen als ze in bepaalde applicaties zou investeren. Dat bleek echter het antwoord op een vraag die niet werd gesteld. Het sectorhoofd stelde namelijk dat hij daar op zich niets aan had, want hij moest zijn mensen toch aan het werk houden."

Kwaliteit

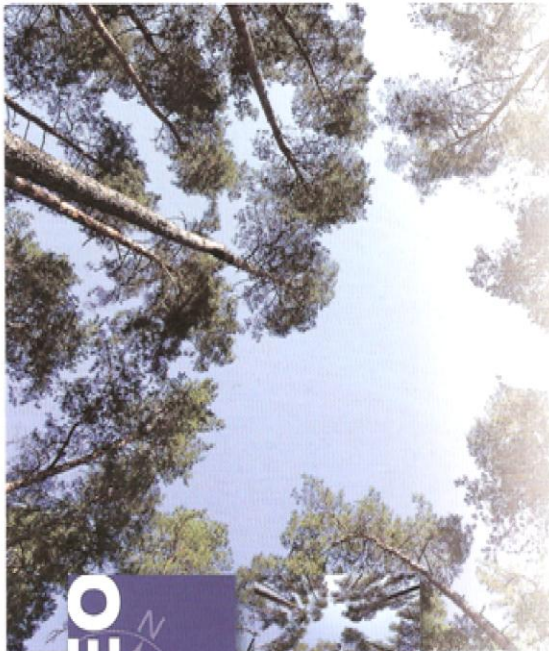
Wie zich niet per sé wil richten op het versnellen van zijn arbeidsproces kan volgens Roodzand echter ook met een andere insteek automatiseren. "Door goed om te gaan met de beschikbare informatie is er natuurlijk ook kwaliteit terug te verdienen binnen de organisatie zelf. Door de aanwezige applicaties en hun data met elkaar te integreren ontstaan door de nieuwe dwars-

verbanden controle mogelijkheden. De verschillende afdelingen kunnen zo hun gegevens met elkaar vergelijken en elkaar aanvullen. Hoewel dit voor gegevensbeheerders vaak confronterende aspecten in zich heeft, resulteert het voor de organisatie in belangrijke kwaliteitsverbeteringen. De vruchten daarvan kun je plukken via de presentatiemogelijkheden: eerst intern op het Intranet en daarna op Internet."

Inzichtelijk

"De meerwaarde van de ruimtelijke informatie komt goed naar voren als we kijken naar de besluiten binnen PUBERR. De Publiekrechtelijke Beperkingen zijn gekoppeld aan de percelen. Om deze inzichtelijk te maken via de traditionele administratie-

ve weg zijn grote aantallen kruistabellen tussen de verschillende beperkingen en percelen nodig. Benutten we de ruimtelijke relaties, dan zijn ze beter inzichtelijk te maken zonder conversie- en kruistabellen," stelt Roodzand. "Als de data eenmaal goed zijn ingevoerd kan de computer zelf op basis van ruimtelijke zoekvragen bepalen welke beperkingen rusten op de percelen. Een ander voorbeeld van het op deze manier gebruiken van databestanden is het vergelijken van de door het Kadaster aangeleverde informatie over percelen en de informatie binnen een WOZ-administratie. Zo kan het voorkomen dat uit een dergelijke vergelijking blijkt dat bepaalde percelen bij het Kadaster bekend zijn maar niet bij de WOZ-

ruimteschepper

... een nieuw en onconventioneel antwoord op actuele ontwikkeling in de geo-markt. Productonafhankelijk, en met een focus op kwaliteit, kennis en integriteit.

Bundelt de krachten van de koplopers onder de groeiende groep geo-ZZP-ers.

Zorgt voor een optimale verbinding tussen geo-vraag en geo-aanbod.

Creëert een dynamisch kennis- en opleidingscentrum voor opdrachtgevers, geo-partners en deelnemende Ruimtescheppers.

Biedt een breed pakket onafhankelijke expertdiensten met advies, visieontwikkeling, workshops, opleidingen, implementatie-ondersteuning en meer.

Kortom, de dynamische thuisbasis-op-niveau voor ambitieuze Kenners & Kunners in de geo-markt. Doe er je voordeel mee!

GEO kenners & kunners **ruimte** schepper

administratie, en er dus ook geen WOZ-aanslag wordt geheven. Als deze tekortkomingen zijn opgelost heb je een kwalitatief verbeterd systeem. Op basis van de geoptimaliseerde back-office systemen kunnen de data worden geïntegreerd in een mid-office. Dan zijn er meteen ook andere voordelen te halen. Bij de stap van het intranet naar Internet is het bijvoorbeeld goed mogelijk om bijvoorbeeld gemeentebreed alle ambtelijke termen in een keer om te zetten naar een taal die burgers begrijpen."

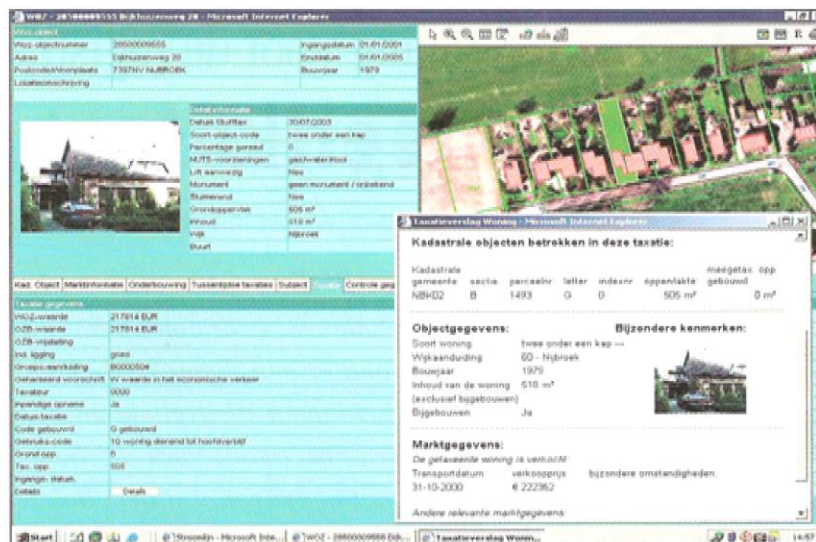
Backoffice-systemen

Het integreren van data is zowel technisch als psychologisch een uitdaging. Roodzand legt uit waarom dit volgens hem zo is: "In de eerste plaats wordt er bij een gemeente met tussen de tweehonderd en zeshonderd backofficesystemen gewerkt. Al die gegevens dienen te worden geopend. Verder is het zo dat je soms op weerstand stuit bij afdelingen. Iedereen vindt het mooi als hij de gegevens van zijn buurman kan inzien, maar je eigen data vrijgeven blijkt vaak een heel ander verhaal. Dat betekent dat je goed moet uitleggen wat de bedoeling is, en hoe iedereen van de samenwerking kan profiteren. Ook hier geldt weer dat het prettig is als er een aantal mensen binnen de organisatie enthousiast is en helpt om achterblijvers over de streep te trekken."

Bij het gemeentebreed integreren van de data ziet Roodzand overigens wel beperkingen. "Bij gemeenten tot honderdduizend inwoners is het vaak nog wel mogelijk om de hele zaak bij elkaar te trekken. Daarboven wordt het vaak toch een te groot apparaat. Bij de grootste gemeenten moet je dan ook niet de insteek hebben om een alles in één systeem te maken. Daar is het verstandiger om je te concentreren op de gegevensoptimalisatie voor een zo groot mogelijk organisatieonderdeel, bijvoorbeeld een dienst."

Standaarden

"Momenteel zie ik de duidelijke trend om niet telkens opnieuw het wiel uit te willen vinden. Er wordt gezocht naar standaarden voor de mid-office en de ontsluiting ervan in de front-office. Marktpartijen bieden oplossingen aan, zo ook Vicrea met de Stroomlijn productlijn. Je zou je ook kunnen afvragen of de Nederlandse Vereniging van

Gemeenten hier geen rol in kan spelen. Het lijkt een rol die de vereniging op het lijf geschreven is, maar voorlopig zie ik hier nog geen stappen. Misschien zijn gemeenten hier ook wel te zelfstandig voor. Soms zie je lokaal wel gemeenten samenwerken, maar een echt uniform geheel zal het naar mijn verwachting nooit worden. De autonomie is natuurlijk ook datgene wat de gemeenten zo interessant maakt."

Voorspellen

De toekomst is volgens Roodzand met name qua tempo moeilijk te voorspellen. "In de afgelopen jaren zagen we dat na de pioniers en 'early adapters' nu ook het peloton zich richt op het integreren van de back-officeomgevingen en het inrichten van mid- en front-offices. De initiatieven vanuit VROM om te komen tot authentieke basisregistraties vormen daarbij weer een wettelijke impuls. Daarbij speelt GIS een belangrijke rol. De pioniers van vandaag richten zich steeds meer op interactie met de burgers en bedrijven via gepersonifieerde Internetomgevingen toegespitst op de vraag van de klant."

"Voor de komende periode verwacht ik dat binnen twee jaar de pioniers de eerste aansprekende Internetapplicaties gaan vormgeven en dat de 'early adapters' voor deze invulling van de transparante overheid gedachte daar over vijf jaar aan toe zijn. Verder is het natuurlijk interessant om te zien wat er op het gebied van de techniek zal gaan gebeuren. Komen GIS-softwareontwikkelaars als Intergraph, Autodesk, Bentley en ESRI of Oracle als databasespecialist met spectaculaire nieuwe dingen die het hele toekomstbeeld laten omslaan?"

Open Source

Een interessante ontwikkeling is volgens Roodzand de opkomst van open source-technologie. "Ik ben benieuwd hoe de open source-aanhangers zich zullen ontwikkelen. Naast de evidente besparingen qua licentiekosten zijn er andere aandachtspunten. Regelmatig hoor ik dat er binnen gemeenten wordt gezegd dat ze van niemand meer afhankelijk willen zijn en daarom overgaan op open source-technologie. Op die manier ontstaat weliswaar onafhankelijkheid ten opzichte van de bekende grote softwareleveranciers. Maar direct word je weer afhankelijk van een andere groep: de specialisten in het open-source domein. Iemand zal toch verstand van de tools moeten hebben en organisaties helpen met het creëren van werkbare toepassingen, ook in het geval van open source. Voor Vicrea zie ik daar een uitdaging."

"Ik denk dat uiteindelijk de keuze voor technologie van ondergeschikt belang is. Sommige mensen kiezen voor open source, anderen voor standaardproducten. Veel zal het voor de uiteindelijke toepassingen niet uitmaken. Echt slechte tools zijn er immers niet meer. Het is meer een zaak geworden van smaak en budget. Wat blijft zijn de schier onbegrensde mogelijkheden die de hedendaagse technologie biedt voor het optimaliseren van de informatievoorziening aan een breed publiek."

Lambert-Jan Koops (ljkooops@gismagazine.nl) is eindredacteur van GIS-Magazine. Jan Roodzand is te bereiken via J.Roodzand@vicrea.nl.